

УДК 631.14:633.1:664.76:330.341.1

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О.П. Петренко

Одеський державний аграрний університет

Ключові слова: наукове забезпечення, управління, інновації, зернове підприємство, зернопереробне підприємство, глобалізація.

Анотація. В статті розкривається основні змістовні складові та послідовність здійснення наукового забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств в Україні та її регіонах.

Вступ. Актуальність науково-прикладного забезпечення управління інноваційним розвитком зерновиробних та зернопереробних підприємств зумовлена, по-перше, стратегічною вагомістю продукції, що виробляється даними господарюючими суб'єктами, для формування фундаменту національної продовольчої безпеки. По-друге, масштабами національного зернового господарства, ведення якого є детермінантом ствердженням державної могутності та авторитету України, бо виробництво зерна не має кон'юнктурного характеру. По-третє, економічним впливом зернового та зернопереробного виробництва на ефективність функціонування як сільського господарства країни, так і всього агропромислового та національного господарського комплексу. По-четверте, світовим поділом праці, в якому природно-кліматичні умови нашої країни надають національному зерновому та зернопереробному виробництву беззаперечні конкурентні переваги. По-п'яте, можливістю ствердити Україну як людиноцентриську державу, світоглядний гуманізм якої проявляється в забезпеченні народів світу цінним продовольчим товаром, для виробництва якого інші країни не мають відповідних ресурсів та потерпають від голоду. По-шосте, необхідністю переходу зернових та зернопереробних підприємств до інноваційної парадигми розвитку, як умови збереження високого рівня конкурентоспроможності на внутрішньому та світовому ринках.

Аналіз останніх досліджень. Наукові та прикладні аспекти управління, інноваційної політики в агропромисловому комплексі, ведення зернового виробництва та зернової промислової переробки, ефективного функціонування господарюючих суб'єктів агропромислового комплексу висвітлюються в працях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як І.Ф. Баланюк, О.М. Бородіна, В.В. Клочан, Л.Г. Мельник, О.І. Павлов, П.Т. Саблук [1, с. 15], М.П. Сахацький [2, с. 121], І.Г. Ушачов, Д.Ф. Харківський [3, с. 12], В.В. Юрчишин та інших дослідників. Проте, формуючи теоретичну, методологічну та методичну основу стосовно загальних питань наукового забезпечення управління зерновими та зернопереробними підприємствами, а також інноваційного розвитку секторів економіки, праці названих та інших науковців не враховують особливостей даного процесу, що притаманні системним форматам ведення зернового господарства, в тому числі в його регіональних проявах. В наявних публікаціях не розкривається характер новітньої економічної глобалізації, що викристалізовується в процесі світової фінансово-економічної кризи, та їх впливу на досліджуваний об'єкт. Поза прискіпливої уваги вчених залишаються проблеми маркетингового супроводу участі вітчизняних зерновиробних та зернопереробних підприємств в забезпеченні світової продовольчої безпеки. Тоді як їх актуальність та недостатнє дослідження визначають необхідність даного наукового пошуку.

Метою проведеного дослідження постає надійне наукове забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств для їх високоєфективного функціонування в умовах економічної глобалізації.

Результати досліджень. Наукове забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств передбачає дотримання методологічних положень, що стосуються змісту наукового пошуку та послідовності його здійснення в розрізі основних складових дослідницького процесу. Оскільки останній є надзвичайно

масштабним за обсягом роботи та тривалим за часом виконання, то цілком логічним постає блокова структурованість такого матеріалу. При цьому зміст кожного блоку складається з питань, що розкривають: загальні положення дослідження; теоретико-методологічні та методичні вихідні дані дослідження; аналітичні характеристики об'єкта дослідження; проектні економічні та соціальні формати досліджуваного об'єкта на перспективу; узагальнення найважливіших наукових та прикладних результатів. Тому наукове забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств складається з п'яти основних блоків.

Перший блок розкриває сутність і стан управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств як наукової проблеми згідно її соціально-економічної та суспільно-політичної вагомості, а також підстави та вихідні дослідницькі положення. В цій частині висвітлюється доцільність опрацювання проблеми для науки як такої, а також необхідність наукового супроводу зернового виробництва для аграрного сектора та агропромислового й господарського комплексів країни в цілому. Загальні положення дослідження також повинні включати:

- посилення зв'язок проведеної роботи з інституціональними, територіальними та галузевими науковими планами та програмами, в контексті яких здійснюється дослідництво;

- формулювання мети та завдань дослідження, де останні, з одного боку, формують дослідницький зміст наукової роботи, а з іншого – визначають засоби вискоефективного функціонування зернових та зернопереробних підприємств як умови досягнення поставленої в роботі мети;

- визначення, по-перше, об'єкту дослідження як процесу економічного та соціального розвитку зернових та зернопереробних підприємств в умовах економічної глобалізації; по-друге, предмету дослідження як такого, що в межах досліджуваного об'єкту відбиває теоретичні, методологічні, методичні та прикладні проблеми управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств; по-третє, методів та прийомів дослідження, використання яких дозволяє досягати наукових цілей;

- подання нових наукових результатів, отриманих під час здійснюваного пошуку, з виокремлення їх відмінностей від добутих раніше рішень;

- пропонування щодо наукового використання та прикладного застосування одержаних результатів.

Другий блок розкриває теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств. Для цього цілком логічно з'ясувати сутність управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств та дати трактування даного поняття в розрізі проявів характерних рис даного процесу, його складових, принципів та емерджентних властивостей. Важливо виділити особливості сучасного управління інноваційним розвитком досліджуваних господарюючих суб'єктів. Бо феномен постійних нововведень в практику виробничо-господарської діяльності зернових та зернопереробних підприємств ґрунтується на безперервності цього процесу та його одночасності з перманентними якісними змінами в інших сферах життєдіяльності суспільства. Завершувати огляд спеціальної літератури з розвитку наукової думки за даною проблемою доцільно методичним забезпеченням щодо оцінки економічної ефективності управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств. Адже розробка системи відповідних показників дає можливість науковцям та практикам об'єктивно оцінювати перебіг трансформацій в досліджуваній сфері та приймати адекватні змінам управлінські рішення.

Третій блок передбачає дослідження сучасного стану та розвитку управління інноваційною діяльністю зернових та зернопереробних підприємств агропромислового комплексу в розрізі загальної характеристики макроекономічних та мікроекономічних умов, в яких відбувається функціонування даних ринкових суб'єктів, оцінки їх економічного стану та тенденцій розвитку в конкретному регіоні і країні в цілому. Необхідність проведення аналізу ефективності управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств зумовлена потребою з'ясувати дію факторів, вплив яких детермінує траєкторію соціально-економічного руху досліджуваних суб'єктів

господарювання й агропромислового комплексу в цілому. Завдяки цьому з'являються можливості мінімізувати дію стримуючих чинників та підтримувати ті з них, що забезпечують прогрес зернової та зернопереробної галузі.

Четвертий блок наукового забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств передбачає визначення напрямів удосконалення як об'єкту, так суб'єкту управління в їх нерозривному взаємозв'язку та взаємодії. Виходячи із значної залежності результативності та економічної ефективності виробничо-господарської діяльності зернових та зернопереробних підприємств від природнокліматичних умов функціонування, до числа основних напрямів удосконалення управління їх інноваційним розвитком слід віднести оптимізацію розміщення на території регіону виробництва зерна та його промислової переробки. Приведення у відповідність суб'єкту управління його об'єкту передбачає формування управління вертикальними маркетинговими структурами зернових та зернопереробних підприємств як єдиним цілим. Координування діяльності всіх учасників зернового ланцюга, що включає виробників зерна, зернопереробні підприємства, комерційних посередників, виробників хліба та хлібобулочних виробів, роздрібну торгівлю, дозволяє узгоджувати їх економічні інтереси та максимізувати ринковий ефект для системи в цілому. До числа пріоритетних напрямів наукового забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств слід віднести раціоналізацію їх зовнішньоекономічної діяльності. Адже остання для зерна та продукції його промислової переробки гарантує масштабний збут, формує надійні джерела грошових надходжень та умови для подальшого інноваційного розвитку.

П'ятий блок наукового забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств передбачає проведення узагальнень та викладення найбільш важливих науково прикладних результатів, отриманих при розв'язанні поставлених задач.

Висновки. Наукове забезпечення управління інноваційним розвитком зернових та зернопереробних підприємств складається з визначення загальних положень дослідження; формування теоретико-методологічних та методичних вихідних даних дослідження; проведення аналітичної характеристики об'єкта дослідження; проектування на перспективу економічних та соціальних форматів зернових та зернопереробних підприємств; узагальнення найважливіших наукових та прикладних результатів.

Література

1. Саблук П.Т. Проблеми забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період./ П.Т. Саблук. – К.: Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2008. – 46 с.
2. Сахацький М.П. Проблеми відродження сільського господарства. Підручник / М.П. Сахацький – К.: ІАЕ, 2000. – 304 с.
3. Харківський Д.Ф. Методичні рекомендації з розробки стратегії інноваційного розвитку підприємств / Д.Ф. Харківський, Т.А. Лисогор, О.О. Євтушевська. – Одеса: ОНАХТ, 2006. – 33 с.

Петренко О.П. **Научное обеспечение управления инновационным развитием зернопроизводящих и зерноперерабатывающих предприятий**

Аннотация. В статье раскрываются основные составляющие и последовательность осуществления научного обеспечения управления инновационным развитием зернопроизводящих и зерноперерабатывающих предприятий в Украине и ее регионах.

Ключевые слова: научное обеспечение, управление, инновации, зернопроизводящее предприятие, зерноперерабатывающее предприятие, глобализация.

Petrenko O.P. **Scientific providing of management innovative development of grain - producing and grain-processing enterprises**

Summary. In the article basic constituents and sequence of realization of the scientific providing of management innovative development of grain- producing and grain-processing enterprises open up in Ukraine and its regions.

Key words: scientific providing, management, innovations, grain- producing enterprise, grain-processing enterprise, globalization.

